

استقرار صنایع فولاد و پتروشیمی، افزایش امکانات گردشگری و زیرساخت‌های آن به روند توسعه روزافزون چابهار کمک کرده است

بنادر حاشیه خلیج فارس در حال جایگزین شدن با بنادر اقیانوسی عمان هستند. بنادر صحار عمان و گوادر پاکستان به ترتیب با جذب 25 و 62 میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خارجی خود را آماده می‌کنند تا سال 2050 میلادی به یک مگاپورت تبدیل شوند و جایگزین بنادر امارات و مهم‌ترین آن جبل‌علی شوند؛ بندر تازه‌تاسیس دووم عمان بنا به اعلام مدیران آن در تکاپوی جذب سرمایه‌گذار برای تبدیل شدن به یک هاب توزیعی در منطقه است؛ همچنین عربستان نیز در طرح جامعی در حال انتقال بخش مهمی از صادرات نفت خود از خلیج فارس به دریای سرخ است. موقعیت ویژه چابهار در خارج از خلیج فارس و دسترسی آسان آن به آب‌ها، مسیرها و بازارهای اصلی بین‌المللی، از سال‌ها قبل چابهار را بر سر زبان‌ها انداخته است.

اسناد بالادستی کشور، چابهار را مأمور کرده تا بخش مهمی از صنایع استراتژیک را در خود جای دهد. مهم‌ترین این صنایع نیز فولاد و پتروشیمی با ظرفیت 40 میلیون تن در سال است. علاوه بر آن چابهار مأمور شده با استقرار صنایع ماشین‌سازی، گردشگری و کشاورزی و نیز با ساخت مراکز بالادست و پایین‌دست صنعت خودرو، مراکز اقامتی و تفریحی و همچنین گلخانه‌های صنعتی و استفاده از شیرین‌سازی آب دریا برای تولید در آن‌ها، مکران را توسعه دهد و آماده کند تا میزبان حداقل 2 میلیون نفر از جمعیت ایران در سواحل 400 کیلومتری مکران باشد. استقرار فولاد و پتروشیمی و صنایع پایین‌دست، ساخت گلخانه‌های صنعتی و مراکز اقامتی و گردشگری از مهم‌ترین مأموریت‌های چابهار در فصل توسعه و پیشرفت آن است.

فولاد

بر اساس طرح جامع فولاد کشور و سیاست توسعه صنایع فولادی در نزدیکی آب، تولید 10 میلیون تن فولاد در سواحل مکران پیش‌بینی شده است. صنایع فولاد به سبب این‌که آب بسیار زیادی مصرف می‌کنند، باید در جایی مناسب واقع باشند؛ در حال حاضر بیشتر فولادسازی‌های کشور در مرکز واقع شده و مشکل تأمین آب برای آن‌ها تبدیل به یک معضل بزرگ شده است.

از اواسط سال 94 استقرار صنایع فولادی در چابهار عملیاتی شده است و شرکت فولاد مکران با سرمایه‌گذاران دولتی و خصوصی برای احداث مجتمع فولادی با ظرفیت 2/3 میلیون تن آهن اسفنجی در 2 فاز تشکیل شده است.

بنا بر اطلاعات دریافتی از شرکت فولاد مکران، طرح فولاد مکران در چابهار با هدف پاسخ‌دهی به نیاز بازارهای داخلی و خارجی در افق سال ۱۴۰۴ شامل واحدهای گندله‌سازی، احیای مستقیم، فولادسازی، نورد گرم ورق، نورد مقاطع و نورد سیم میلگرد اجرا می‌شود. هم‌اکنون مرحله نخست از مجموع واحدهای یادشده شامل احداث یک واحد اسفنجی به روش احیای مستقیم به ظرفیت یک میلیون و ۶۰۰ هزار تن در سال در دستور کار این شرکت قرار دارد. میزان تولید در فاز دوم نیز به همین میزان است و در مجموع تولید 2/3 میلیون تن فولاد برای این مجتمع پیش‌بینی شده است. مدیرعامل منطقه آزاد چابهار می‌گوید: مجتمع فولاد مکران به‌عنوان اولین کارخانه فولاد سواحل مکران برای رسیدن به هدف تولید سالانه 10 میلیون تن فولاد، هم‌اکنون 30 درصد پیشرفت دارد.

«عبدالرحیم کردی» می‌افزاید: بخش عمده فعالیت فولاد در زمینه کوره 4500 تنی و رفورمر است که ساخت کوره تمام شده و هم‌اکنون عملیات نصب کوره و رفورمر 60 تا 70 درصد پیشرفت دارد. وی می‌گوید: از دو هفته گذشته فعالیت مجتمع رشد چشمگیری گرفته است؛ چراکه منابع پروژه به میزان 112 میلیون یورو از صندوق توسعه ملی تأمین شده است. در مجموع برای فاز اول

با منابع صندوق توسعه و آورده اولیه حدود 140 میلیون یورو سرمایه‌گذاری می‌شود. مدت بازپرداخت تسهیلات صندوق توسعه ملی، 30 ماه بعد از تاریخ تخصیص آغاز می‌شود و تا 5/2 سال ادامه دارد.

مدیرعامل منطقه آزاد چابهار ادامه می‌دهد: فاز اول این مجتمع با ظرفیت 6/1 میلیون تن آهن اسفنجی اواسط 99 تولید آزمایشی را شروع می‌کند و در مجموع پس از احداث فاز دوم و نهایی آن ظرفیت این مجتمع به 2/3 میلیون تن خواهد رسید. وی تاکید می‌کند: البته زمانبندی ما با توجه به شرایط جدید و سخت شدن تأمین تجهیزات کمی عقب افتاده است.

در برنامه اولیه قرار بود پایان 98 با رسیدن گاز به چابهار، فولاد تولید آزمایشی خود را آغاز کند که با شرایط جدید در تأمین منابع و تجهیزات خط لوله و همچنین خود مجتمع، شهریور 99 تولید آزمایشی شروع خواهد شد. وی درباره سرمایه‌گذاران مجتمع فولاد هم می‌گوید: تا سال گذشته سهام فولاد میان ایمیدرو (سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران) منطقه آزاد چابهار و شرکت‌های وابسته به بانک‌ها و صندوق‌های بازنشستگی پخش بوده است. با توجه به راهبرد ما برای واگذاری سهام به بومیان و سرمایه‌گذاران بومی و دنبال کردن این موضوع، سال گذشته 40 سهام به یک سرمایه‌گذار بومی استان واگذار شد.

پتروشیمی

20 میلیون تن مواد پتروشیمی بالادستی و 10 میلیون تن پایین‌دستی برای سواحل مکران پیش‌بینی و برنامه‌ریزی شده است تا قطب سوم پتروشیمی ایران بعد از عسلویه و ماهشهر در چابهار ایجاد شود. از اواخر سال 91 پس از تصویب در هیات دولت، عملیات احداث پتروشیمی مکران (چابهار) از سوی وزارت نفت و با تفاهم‌نامه‌ای به شرکت سرمایه‌گذاری تأمین اجتماعی نیروهای مسلح (ساتا) واگذار شد. ساتا با تاسیس شرکت توسعه پتروشیمی نگین مکران و جذب سرمایه‌گذار اقدام به توسعه و استقرار صنایع پتروشیمی کرد. براساس برآورد ساتا 18 واحد پتروشیمی بالادستی در 3 فاز و با ظرفیت تولید 20 میلیون تن مواد پتروشیمی شامل متانول، اوره، آمونیاک، الفین‌ها و محصولات آروماتیک در طول 10 سال در چابهار مستقر می‌شوند.

مدیرعامل منطقه آزاد چابهار می‌گوید: زیرساخت‌های شهرک پتروشیمی نگین مکران با حداقل 300 میلیارد تومان سرمایه‌گذاری کامل شده و حالا در حال استقرار واحدهاست.

کردی در گفت‌وگو با همشهری می‌افزاید: از میان 18 واحدی که قرار است در فاز اول مستقر شوند، 3 واحد بدرشرق، سینا و پتروفهنگ از بقیه جلوترند و بدرشرق و سینا تجهیزات خارجی‌شان را خریداری و وارد سایت کرده‌اند که در حال نصب آن‌ها هستند و پتروفهنگ هم برنامه‌ریزی استقرار واحد را شروع کرده و پیشرفت خوبی داشته است.

وی می‌گوید: این واحدها هرکدام توانایی تولید 6/1 میلیون تن متانول را دارند، برای بهره‌برداری از هریک از این واحدها برآورد شده 500 میلیون یورو و سرجمع 5/1 میلیارد یورو سرمایه‌گذاری شود.

مدیرعامل منطقه آزاد چابهار درباره جزئیات گازرسانی به چابهار هم می‌گوید: متان خوراک اصلی فاز اول پتروشیمی و بسیاری از صنایع دیگر همچون فولاد است؛ با توجه به این‌که چابهار گازرسانی نشده، عملیات احداث خط لوله گاز از ایرانشهر به چابهار از اسفند 95 با سرمایه‌گذاری 1100 میلیارد تومانی شرکت توسعه نگین مکران آغاز شده و در حال انجام است.

فرودگاه

تحلیلگران می‌گویند، چابهار چهارراه ترانزیتی است و کم‌هزینه‌ترین، مطمئن‌ترین و ایمن‌ترین مسیر برای اتصال بازارهای 2 کانون جمعیتی جهان شامل 21 کشور حوزه اقیانوس هند با حدود جمعیتی 2 میلیارد نفر و کشورهای آسیای میانه، قفقاز تا شرق اروپا با

حدود جمعیتی 800 میلیون نفر است.

چهارراه‌های ترانزیتی ابزارهای حمل‌ونقل می‌خواهند. بندر، جاده، فرودگاه و راه‌آهن برای چابهار با این اهمیت راهبردی که در رده دورترین کانون‌های جمعیتی از مرکز و پایتخت قرار گرفته، نیاز ناگزیر است. فرودگاه فعلی کنارک که یک فرودگاه نظامی شکاری (پایگاه دهم شکاری ارتش) است، به سبب نظامی بودن این فرودگاه محدودیت‌هایی وجود دارد و امکانات و ترمینال مسافری آن کوچک و با ظرفیت محدود است. برقراری چند پرواز با هم در یک زمان در این فرودگاه امکان‌پذیر نیست و موجب ازدحام بیش از حد جمعیت می‌شود. فرودگاه کنارک تا همین 4 سال پیش امکان فرود هواپیماهای نظامی در شب را هم نداشت.

اهمیت چابهار راهبردی است و ابزارهای حمل‌ونقل به‌ویژه فرودگاه برای آن نیاز ناگزیر است. از دولت سازندگی ساخت فرودگاهی مستقل و مناسب برای چابهار دنبال می‌شده و سرانجام سال 95 به نتیجه رسیده است؛ اول اردیبهشت‌ماه 95 شورای عمدتاً نظامی فضایی ایران مجوز ساخت فرودگاهی مستقل و مناسب برای چابهار را صادر کرد.

مدیرعامل منطقه آزاد چابهار می‌گوید: علاوه بر آن که در لایحه بودجه 98 منطقه 200 میلیارد تومان برای ساخت فرودگاه پیش‌بینی کردیم، سرمایه‌گذار را هم برای مشارکت پیدا کردیم و در حال مذاکره با صاحبان سرمایه داخلی و خارجی هستیم.

کردی می‌افزاید: نظر بر این است که محدوده ساخت فرودگاه با تفاهم‌نامه‌ای میان وزارت راه و شورای عالی مناطق آزاد به منطقه آزاد چابهار واگذار شود یا در طرح توسعه منطقه آزاد چابهار که هم‌اکنون به شورای نگهبان رفته و منتظر تصویب است، به منطقه الحاق شود؛ در صورتی که تحویل زمین صورت گیرد، سازمان منطقه آزاد چابهار مشکلی برای تامین منابع ساخت فرودگاه بین‌المللی چابهار نخواهد داشت.

به گفته کردی مجموعه فرودگاهی که در چابهار پیش‌بینی شده و در طرح آمده احداث یک شهر فرودگاهی در بازه زمانی 10 ساله است که سرمایه‌گذاری بالایی را می‌طلبد، اما با توجه به این که فعلاً امکان برقراری ارتباط هوایی در کمترین زمان ممکن برای چابهار در اولویت است، این فرودگاه در بازه زمانی کوتاه‌تری ساخته خواهد شد. پیش‌بینی می‌شود فاز اول احداث شهر فرودگاهی چابهار با ظرفیت جابه‌جایی یک میلیون مسافر در سال در بازه زمانی 18 ماه تا 2 سال به بهره‌برداری برسد.

گردشگری

هم‌زمان با اجرای پروژه‌های بزرگ اقتصادی، گردشگری و توسعه زیرساخت‌های اقامتی و تفریحی هم برای جذب سرمایه‌گذاران و ماندگاری آن‌ها در چابهار و مکران در دستور کار قرار گرفته است.

معاون فرهنگی، اجتماعی و گردشگری منطقه آزاد چابهار می‌گوید: توسعه مراکز اقامتی و تفریحی و کاهش بلیت پروازها به چابهار در دستور منطقه آزاد چابهار برای مقصد شدن آن در گردشگری است. حوزه گردشگری ویتترین هر منطقه است و اگر ما بتوانیم چابهار را مدنظر گردشگران قرار دهیم قطعاً سرمایه‌گذاران بیشتری را نیز جذب خواهیم کرد.

«محمد اکبر چاکر زهی» در گفت‌وگو با همشهری می‌افزاید: در همین زمینه احداث 9 مرکز اقامتی، هتل لوکس، هتل آپارتمان و بوم‌گردی برای سطح‌های درآمدی مختلف مسافران و گردشگران در سطح منطقه آزاد چابهار با مشارکت سرمایه‌گذاران آغاز شده است؛ این در حالی است که در طول 25 سال عمر منطقه آزاد، فقط 2 هتل در این منطقه وجود داشته که برخی به‌خاطر سطح درآمدی پایین نمی‌توانستند از آن استفاده کنند و سرمایه‌گذاران هم از ازدحام در آن و نبود اتاق در پیک سفر به چابهار ناراحت بودند.

وی می‌گوید: تلاش‌شده در بازه زمانی حداکثر 2 ساله زیرساخت‌های اقامتی و تفریحی منطقه گسترش یابد، مجموعه‌های پارک آبی و مراکز تفریحی روی آب نیز در بسته سرمایه‌گذاری گردشگری منطقه گنجانده شده است تا هم‌زمان با زیرساخت‌های اقامتی،

زیرساخت‌های تفریحی نیز توسعه یابد.

معاون گردشگری منطقه آزاد چابهار تاکید می‌کند: مهم‌ترین پارامتر در گردشگری هزینه سفر است. ما باید ابتدا و قبل از هرگونه زیرساخت اقامتی یا تفریحی، تسهیلهای را در هزینه سفر اعمال کنیم تا چابهار را در سبب مسافرت گردشگران بیاوریم. برای این مهم مجوز ایرلاین منطقه آزاد چابهار موسوم به آساجت صادر شده است و به‌زودی هواپیماهای آن وارد می‌شوند. علاوه بر آن با چترکنندگان پروازی، مدل‌های اقتصادی تعریف شده که هزینه بلیت سفرها به چابهار کاهش یابد.

چاکرزی می‌گوید: راهبرد ما در کنار افزایش زیرساخت‌های اقامتی و تفریحی، توزیع متوازن سفرها در همه ایام و به‌ویژه 6 ماهه اول است؛ به همین منظور رویدادهای ملی و بین‌المللی فرهنگی گردشگری را برای این ایام تعریف کردیم که می‌توان به برگزاری جشنواره ملی موسیقی کمالان، جشنواره بین‌المللی فیلم کشورهای حوزه اقیانوس هند و جشنواره بین‌المللی مد و لباس فجر اشاره کرد.

گلخانه

مهم‌ترین تهدید برای صنعت کشاورزی سواحل مکران خشکسالی و خشک شدن منابع آبی است؛ سواحل مکران 100 هزار هکتار اراضی مستعد قابل کشت دارد و به‌گواه کارشناسان به‌واسطه نزدیک بودن آن‌ها به کشورهای حاشیه اقیانوس هند قابلیت تبدیل شدن به قطب محصولات گرمسیری و گلخانه‌ای شبه‌قاره را دارد.

به‌گواه کارشناسان، شیرین‌سازی آب‌های عمان و احداث گلخانه‌های بزرگ صنعتی می‌تواند علاوه بر عبور از بحران خشکسالی، سواحل مکران را به قطب کشاورزی شبه‌قاره تبدیل کند و برای هزاران نفر اشتغال‌زایی کند.

برای تبدیل سواحل مکران به قطب تولید محصولات و کشاورزی و گلخانه‌ای شبه‌قاره، عملیات احداث بزرگ‌ترین گلخانه ایران و بزرگ‌ترین پروژه گلخانه‌ای تمام‌شیشه‌ای مدرن جهان در منطقه آزاد چابهار شروع شده است. «غلامرضا پناه»، معاون اقتصادی منطقه آزاد چابهار، می‌گوید: علاوه بر ظرفیت‌های اقتصادی و استقرار فولاد و پتروشیمی، تبدیل شدن به یک هاب کشاورزی و محصولات گرمسیری هم برای سواحل مکران پیش‌بینی شده و در اسناد بالادستی هم آمده است.

وی می‌افزاید: چابهار به دلیل دسترسی سریع به آب‌های آزاد اقیانوس هند و آب و هوای مطلوب قابلیت تولید و صادرات محصولات گلخانه‌ای شبه‌قاره هند از نپال تا پاکستان را دارد و به‌سرع‌ترین راه ممکن می‌تواند محصولات گلخانه‌ای را از طریق بندر چابهار که بندری نسل سوم در آینده خواهد شد صادر کند.

پناه می‌گوید: با توجه به 2 ویژگی دسترسی سریع و آب‌وهوای مطلوب، عملیات احداث بزرگ‌ترین گلخانه ایران و بزرگ‌ترین گلخانه‌ای تمام‌شیشه‌ای مدرن جهان با تکنولوژی شیرین‌سازی آب‌های عمان با سرمایه‌گذاری 500 میلیون یورو اخیراً در منطقه آزاد چابهار شروع شده است و فاز اول آن 5/1 سال آینده به‌ بهره‌برداری می‌رسد.

معاون اقتصادی منطقه آزاد چابهار می‌گوید: این گلخانه با مشارکت فنی و تکنیکی شرکت هلندی دالسم که از شرکت‌های بنام جهان در احداث گلخانه‌های نوین است و در بیش از 100 کشور جهان تجربه ساخت گلخانه را دارد، در منطقه آزاد چابهار ساخته می‌شود؛ گلخانه چابهار بزرگ‌ترین و مجهزترین گلخانه ایران و بزرگ‌ترین گلخانه تمام‌شیشه‌ای مدرن جهان است که با روشی کاملاً نوین احداث خواهد شد، ضمن آن‌که این گلخانه بزرگ‌ترین گلخانه‌ای است که شرکت دالسم در تجربه کاری خود تاکنون در سرتاسر جهان ساخته است.

پناه ادامه می‌دهد: محصولات مجتمع گلخانه‌ای چابهار عمدتاً از راه دریا به کشورهای هدف در حاشیه خلیج فارس و دریای عمان صادر می‌شوند و همین یکی از ظرفیت‌های منحصر به فرد چابهار است که دسترسی را سریع می‌کند. شرکت دالسم هم‌اکنون از

گلخانه‌های اروپایی خود محصولات را با هواپیما به کشورهای حوزه خلیج فارس می‌فرستد که با ساخت گلخانه دسترسی سریع و آسان و با قابلیت توجیه‌پذیری بالای اقتصادی برای ارسال محصولات گلخانه مدرن این گلخانه فراهم می‌شود.

چابهار به هاب توزیعی منطقه تبدیل می‌شود

چابهار قرار است در کنار استقرار صنایع مادر به سبب ویژگی‌های جغرافیایی و دسترسی‌هایش یک هاب توزیعی مواد غذایی شود. معاون ترانزیت منطقه آزاد چابهار می‌گوید: در وهله اول استقرار واحدهای تولید و فرآوری محصولات غذایی در منطقه آزاد چابهار برای تأمین بازارهای ایران و افغانستان پیش‌بینی شده است.

«محسن محمدی معین» می‌افزاید: با توجه به مزیت‌های رقابتی که ما در منطقه و همچنین دسترسی آسانی که به بازارهای آسیای میانه و شرق اروپا داریم، ایجاب می‌کند چابهار به هاب تولید و توزیع محصولات غذایی این بازارها تبدیل شود؛ بنابراین در وهله اول با توجه به تمایل شدید افغانستانی‌ها، تأمین بازارهای افغانستان و بخشی از بازارهای داخلی را پیش‌بینی کردیم. در حال حاضر بیش از 70 واحد تولید محصولات غذایی در منطقه مستقر شدند و بخشی هم در حال ساخت هستند.

سیدامیرحسین عظیمی

